

Repertoriul selectiv al fântânilor de apă sărată din estul Transilvaniei

Catalogul prezintă fântânile de apă sărată identificate pe parcursul cercetărilor etnografice din anul 2005. Deși informațiile prezentate aici au doar rol informativ, dorim să atragem atenția asupra acestora, în special asupra celor care sunt protejate de construcții, pe care noi le-am denumit “case”. Tocmai datorită prezenței acestor case, dar și al rolului pe care fântânile și apa sărată îl au în viața comunităților în care se regăsesc, considerăm că acestea pot fi clasificate drept adevărate monumente etnografice, motivațiile fiind numeroase.

Zona Reghin - Valea Gurghiului

1. Fântână de apă sărată, parțial amenajată (Foto 1)

Comuna *Ideciu de Jos*, jud. Mureș. Ștrandul cu apă sărată
GPS: A = 401 m; E = 7 m; N = 46°49,349'; E = 24°45,730'
Forma de administrare: proprietatea comunei
Stare de conservare: bună

2. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 2)

Comuna *Ideciu de Jos*, jud. Mureș. Ștrandul cu apă sărată
GPS: A = 404 m; E = 7 m; N = 46°49,361'; E = 24°45,733'
Forma de administrare: proprietatea comunei, încuiată permanent
Stare de conservare: bună

3. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 3)

Sat *Jabenîța*, comuna Solovăstru, jud. Mureș
GPS: A = 386 m; E = 7 m; N = 46°46,905'; E = 24°47,166'
Forma de administrare: proprietatea comunei, încuiată permanent
Stare de conservare: precară; apa fântânii și-a pierdut complet salinitatea, probabil datorită schimbării cursului izvorului ce o alimentă.

4. Fântână de apă sărată, parțial amenajată (Foto 4)

Sat *Jabenîța*, comuna Solovăstru, jud. Mureș. “*La Gurețe*”
GPS: A = 385 m; E = 5 m; N = 46°47,048'; E = 24°46,681'
Forma de administrare: proprietatea comunei
Stare de conservare: bună; a fost de curând reamenajată, după ce apa primei fântâni, situată în centrul satului, și-a pierdut salinitatea.

5. Fântână de apă sărată, neamenajată (Foto 5)

Comuna *Gurghiu*, jud. Mureș. Dealul Slatini
GPS: ---
Forma de administrare: fântâna este în prezent părăsită
Stare de conservare: precară, construcția care adăpostea fântâna a dispărut; apa, deși mai este sărată, este foarte murdară și nu se poate folosi

6. Fântână de apă sărată, parțial amenajată (Foto 6)

Sat *Orșova*, comuna Gurghiu, jud. Mureș. “*La Slatini*”
GPS: A = 466 m; E = 7 m; N = 46°45,309'; E = 24°53,415'
Forma de administrare: fântâna este proprietatea satului Orșova
Stare de conservare: în curs de deteriorare

7. Fântână de apă sărată neamenajată (Foto 7)

Sat *Orșova*, comuna Gurghiu, jud. Mureș. “*La Slatini*”
GPS: A = 475 m; E = 8 m; N = 46°45,205'; E = 24°53,433'

Forma de administrare: numită “*fântâna orșovenilor*” aparține locuitorilor satului Orșova
Stare de conservare: precară; construcția care adăpostea fântâna nu mai există; apa se menține curată datorită exploatării de către săteni, care o curăță periodic. Nivelul conținutului de sare e scăzut.

8. Fântână de apă sărată neamenajată (Foto 8)

Sat *Orșova*, comuna Gurghiu, jud. Mureș. “*La Slatini*”

GPS: A = 480 m; E = 8 m; N = 46°45,209'; E = 24°53,411'

Forma de administrare: numită “*fântâna comorenilor*” aparține locuitorilor satului Comori

Stare de conservare: precară; construcția care adăpostea fântâna nu mai există; apa se menține curată datorită exploatării de către săteni, care o curăță periodic.

Zona Văii Homoroadelor

9. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 9)

Comuna *Lueta*, jud. Harghita. *Cătunul Sófalva [Satul Sării]*

GPS: A = 636 m; Er = 10 m; N = 46°16,644'; E = 25°29,335'

Forma de administrare: proprietatea comunei, încuiată permanent

Stare de conservare: foarte bună, apa sărată este considerată aliment, motiv pentru care administratorii fântânii o țin încuiată permanent, atât din motive de igienă, cât și din motive de siguranță.

10. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 10)

Comuna *Merești*, jud. Harghita

GPS: A = 561 m; Er = 5 m; N = 46°14,311'; E = 25°27,574'

Forma de administrare: proprietatea comunei, încuiată permanent

Stare de conservare: bună, fântâna în sine se păstrează bine, dar construcția dă semne de deteriorare. Găleata și încuietoarea fântânii sunt ruginite.

11. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 11)

Sat *Jimbor*, comuna Homorod, jud. Brașov

GPS: A = 475 m; Er = 5 m; N = 46°05,806'; E = 25°20,991'

Forma de administrare: proprietatea satului, nu mai este încuiată

Stare de conservare: precară; fântâna a fost părăsită, datorită probabil distanței la care se află de sat; este în paragină; apa a început să își piardă salinitatea.

12. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 12)

Sat *Mercheașa*, comuna Homorod, jud. Brașov

GPS: A = 471 m; Er = 6 m; N = 46°04,19'; E = 25°20,650'

Forma de administrare: proprietatea comunei, nu mai este încuiată

Stare de conservare: precară; fântâna nu mai este încuiată, dar construcția este destul de rezistentă, fiind din bolțari. Acoperișul însă se distruge treptat, iar interiorul a fost deja devastat.

13. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 13)

Sat *Comănești*, comuna Mărtiniș, jud. Harghita. *Cariera de sare*

GPS: A = 570 m; Er = 5 m; N = 46°16,223'; E = 25°25,682'

Forma de administrare: proprietatea satului, nu este încuiată

Stare de conservare: precară; fântâna a fost părăsită, deși de aici se alimentau cu apă și localnicii din satul Aldea. Atât fântâna cât și construcția sunt în paragină, și vor dispărea în curând dacă nu vor fi salvate.

14. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 14)

Comuna *Mărtiniș*, jud. Harghita

GPS: A = 506 m; Er = 4 m; N = 46°14,007'; E = 25°23,196'

Forma de administrare: proprietatea comunei; este încuiată permanent

Stare de conservare: bună; este îngrijită de un administrator, care o descurie conform unui program prestabilit. Atât fântâna cât și construcția au fost recent reparate.

15. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 15)

Sat *Sânpaul*, comuna Mărtiniș, jud. Harghita

GPS: A = 472 m; Er = 6 m; N = 46°11,001'; E = 25°23,467'

Forma de administrare: proprietatea satului, nu mai este încuiată

Stare de conservare: precară; deși clădirea care adăpostește fântâna este relativ bună, apa fântânii a suferit deteriorări. Datorită iazurilor care au fost amenajate lângă aceasta, și a căror ape se revarsă pe timpul ploilor, inundând fântâna, apa acesteia s-a murdărit și s-a îndulcit. Nefiind încuiată, deși mai are ușă, este expusă și poluării cu praf, fiind situată chiar lângă un drum de țară.

16. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 16)

Sat *Sânpaul*, comuna Mărtiniș, jud. Harghita

GPS: A = 481 m; Er = 7 m; N = 46°10,643'; E = 25°23,341'

Forma de administrare: proprietatea comunei; este încuiată permanent

Stare de conservare: precară; atât fântâna cât și casa fântânii sunt deteriorate; podeaua lipsește, interiorul construcției a fost invadat de buruieni.

17. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 17)

Oraș *Rupea*, jud. Brașov

GPS: A = 455 m; Er = 5 m; N = 46°02,230'; E = 25°14,510'

Forma de administrare: proprietatea orașului; este încuiată permanent, având 2 administratori.

Stare de conservare: bună; deși casa originală a fântânii nu mai există, aceasta a fost înlocuită cu o construcție din beton, foarte rezistentă; fântâna a fost reparată complet. Părțile metalice însă dau semne de rugină.

18. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 18)

Comuna *Racoșul de Jos*, jud. Brașov

GPS: A = 478 m; Er = 8 m; N = 46°02,363'; E = 25°24,641'

Forma de administrare: proprietatea comunei; nu mai este încuiată.

Stare de conservare: precară; construcția stă să cadă, dar a fost consolidată parțial de localnici. Fântâna se deteriorează pe zi ce trece. Deoarece apele pluviale pătrund în fântână prin scândurile acoperișului, apa fântânii este amenințată de îndulcire.

Zona Bistrița - Năsăud

19. Fântână de apă sărată, parțial amenajată (Foto 19)

Sat *Figa*, oraș Beclean, jud. Bistrița-Năsăud. *La Slatină; La Băi*

GPS: A = 286 m; E = 5 m; N = 47°09,767'; E = 24°12,251'

Forma de administrare: proprietatea satului

Stare de conservare: precară; nefiind amenajată, apa fiind captată într-un tub de beton, necoperit, este expusă tuturor riscurilor ce pot duce la desalinizarea apei și la murdărirea acesteia.

20. Fântână de apă sărată, neamenajată (Foto 20)

Sat *Sărățel*, comuna Șieu-Măgheruș, jud. Bistrița-Năsăud

GPS: A = 312 m; E = 5 m; N = 47°02,847'; E = 24°26,638'

Forma de administrare: proprietatea satului

Stare de conservare: precară; fântâna nu este amenajată, ghizdurile de lemn care o înconjurau s-au deteriorat; nu este protejată de pătrunderea precipitațiilor și a mizeriei. Totuși ea este folosită încă de săteni și de localnicii satelor din jur.

21. Fântână de apă sărată, parțial amenajată (Foto 21)

Sat *Săsarm*, comuna Chiuza, jud. Bistrița-Năsăud

GPS: A = 289 m; E = 5 m; N = 47°13,526'; E = 24°12,459'

Forma de administrare: proprietatea comunei

Stare de conservare: bună; deși este situată la distanță de sat și de alte localități, se păstrează într-o stare bună, fiind protejată parțial, printr-un mic acoperiș. A fost recent refăcută.

22. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 22)

Sat *Caila*, comuna Șintireag, jud. Bistrița-Năsăud

GPS: A = 303 m; E = 7 m; N = 47°08,721'; E = 24°20,725'

Forma de administrare: proprietatea comunei; nu mai este încuiată

Stare de conservare: precară; lipsește ușa, motiv pentru care fântâna se deteriorează continuu, ca și construcția ce o adăpostește.

23. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 23)

Comuna *Blăjenii de Jos*, jud. Bistrița-Năsăud. *La Sărături*

GPS: A = 299 m; E = 6 m; N = 47°11,251'; E = 24°21,437'

Forma de administrare: proprietatea comunei

Stare de conservare: precară.

24. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 24)

Sat *Tăure*, comuna Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud

GPS: A = 330 m; E = 6 m; N = 47°12,214'; E = 24°19,216'

Forma de administrare: proprietatea satelor Tăure și Salva; permanent încuiată

Stare de conservare: deteriorată; casa fântânii are acoperișul puternic afectat, motiv pentru care ploile pătrund în interior; salinitatea apei fântânii este însă ridicată, ea fiind folosită de toate satele din jur.

25. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 25)

Sat *Mintiu*, comuna Nimigea, jud. Bistrița-Năsăud

GPS: A = 316 m; E = 5 m; N = 47°14,014'; E = 24°21,042'

Forma de administrare: proprietatea bisericii din satul Mintiu și a comunei; încuiată permanent

Stare de conservare: foarte bună; a fost reparată în mai multe rânduri, dar ușa veche, din lemn, s-a înlocuit cu o ușă metalică, care este puternic corodată din cauza salinității din atmosferă.

26. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 26)

Sat *Cepari*, comuna Dumitra, jud. Bistrița-Năsăud

GPS: A = 307 m; E = 6 m; N = 47°13,27'; E = 24°24,996'

Forma de administrare: proprietatea satului; nu mai este încuiată

Stare de conservare: foarte bună; construcția masivă din bârne groase de stejar rezistă trecerii timpului, fiind pe vremuri foarte atent îngrijită. Astăzi este însă părăsită, nu mai are ușă, iar noii localnici nu o folosesc.

27. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 27)

Comuna *Dumitra*, jud. Bistrița-Năsăud. *La Cărămidărie*

GPS: A = 331 m; E = 9 m; N = 47°13,683'; E = 24°28,391'

Forma de administrare: proprietatea comunei; este încuiată permanent

Stare de conservare: bună; reconstruită de circa 10 ani, căzând pradă pe vremuri unui incendiu.

Zona Praid - Sovata - Corund

28. Fântână de apă sărată, cu casă (Foto 28)

Comuna *Corund*, jud. Harghita

GPS: A = 522 m; E = 5 m; N = 46°29,838'; E = 25°09,907'

Forma de administrare: proprietatea comunei, este încuiată permanent

Stare de conservare: foarte bună; datorită seriozității cu care a fost îngrijită s-a păstrat până și încuietoarea veche din lemn, după sistem arhaic, foarte rar întâlnită în zilele noastre.

Andrea Chiricescu

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28